

Dolenjski list

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE DOLENJSKIH OKRAJEV

TEDNIK ZA POLITIČNA, GOSPODARSKA IN KULTURNA VPRAŠANJA

LETNO III. — Stev. 15.

NOVO MESTO, 11. APRILA 1952

CETRTLETNA NAROCNINA 100 DIN

IZHAJA VSAK PETEK

Od tedna do tedna

Teden dni že konferirajo v Londonu zaradi Trsta zastopniki Amerike, Anglije in Italije. Ves čas zatrjujejo skupradna poročila, da udeleženci konference nimajo namena sprejeti kakih končnoveljavnih sklepov glede na tržaško vprašanje, toda še niti sledu ni, da bi razgovore zaključili. Italijani so se seveda pokazali v svoji pravi luči in predložili kopico zahtev. Casopis je v domovini še bolj podžiga, češ da se Italija ne more zadovoljiti s takimi »malenkostmi« kot je sodelovanje v tržaški upravi, da morata cona A in B v celoti pripasti pod Italijo, da pa ne bodo pozabili še ostalih »svojih« pokrajin, s čemer merijo na Istro, Dalmacijo in na ves Jadran. Italijanski tisk celo zameri, da so zahodne sile obljubile jugoslovanski vladi, da jo bodo sproti obvezale o poteku konference.

Zastavo nosita seveda fašistični in kominformovski tisk. Redno je spet záčel izhajati list »Popolo d'Italia«, ki je bil svočas osrednje Mussolinijevo glasilo. Lahko si predstavljamo, kakšen ton ubira ta izredna fašistična nadutost, ki čuti, da se spet more svobodno šopiriti po Italiji. Objavlja slike naših dalmatinskih mest, istriških pokrajin in jadranskih otokov, ki da se morajo vrniti k »materi Italije«, poziva na fašistične pohode in pokolje, žluva in se repenči, da je dovolj čakanja. Kominformci spet po svoje brusijo peres. Norujejo se, da je italijanska vlada premila v zahtevah po »italijanski lastninai, celo da prodaja koristi Italije jugoslovanskim imperialističnim agentom. Oni dan je poslanec KPI v parlament očital De Gasperi, da premovali stori za rešitev tržaškega vprašanja, da mora biti bolj odločen pri terjanju »italijanskih pravic«.

Pri nas se ljudje dobro zavedajo, da vsi ti glasovi in vsa ta zopna početja, ki so se v Italiji zadnje čase tako razbohotila, niso plod italijanskih množic. Italijansko delovno ljudstvo ima dovolj lastnih skrb in težav v borbi za vsakdanji kruh, da bi nasedalo prenapetim in zločinskim krogom, ki jim je fašizem zastupil srca, kominformovščina pa zmedla glave. To ljudstvo bi rado red in mir v lastni državi, ostreti bi se hotovalo morečih skrb za vsakdanji kruh in zaživeti po tolikih letih fašistične tiranije in povojne neuravnovešenosti božje življenje.

Toda tako hotenja in želje italijanskega ljudstva hočejo vladajoči krogi zatreći. Za zločince so proglašili najdoktrinarni in najbolj predane sinove Italije in v Lucci prejšnjo nedeljo ob sodili 41 garibaldincev. Ti italijanski partizani, ki so bili najdoslednejši anti-fašistični borce in zgled italijanskih množic, morajo gniti v zaporih, da ne bi »okužili« državljanov prav zdaj, ko je šouministični bes prerastel v fašistično divjanje.

Razumljivo je, da vsi dogodki okrog Trsta in Italije najbolj živo zadenejo nas v Jugoslaviji, da jih budno spremjamamo in tudi krepko povemo in pokazemo, kaj ob njih mislimo. še drugih političnih dogodkov je v svetu na pretek, toda za nas je trenutno to najpomembnejše. Ne bomo se pomirili, dokler ne bo zavrladalo v teh vprašanjih pravično in danemu položaju ustrezno stanje.

Vendar se danes — vsaj na kratko in površno dotaknimo še nekaterih dogodkov, ki smo jih že nekaj časa sem v naših tedenskih pregledih prezeli. — Med drugim je v tem času že kazalo, da bo anglo-egipčanski spor nekako spravljen s sveta. Pa prav zadnji dogodki so spet položaj zaostriili in tudi vladila Hilal paže najbrž ne bo kos — kakor že nekaj vlad pred njim — ugrediti zahtevam egipčanskega ljudstva in britanskim željam v Tuniziju je prav tako vroče. Za nekaj časa so brez vlad, ker so prejšnje francoske oblasti odstavile in nekatere minstre zapadle. Novega ministarskega predsednika so sicer že imenovali, za zdaj pa je še brez sodelavev in vsi čakajo, kaj bo dejal Varnostni svet, ki je končno le sprejet tunizijsko vprašanje na dnevni red. Na Korejo kot da smo že pozabili in ne le mi, tudi tisti, ki se tam pečajo s kovanjem miru. Tu in tam se za nekaj minut sestanejo in spet razidejo. Evropsko ozračje nima kakih bistvenih novic. Sedanja francoška vlada ima menda več sreče kot že nekaj dosedanjih. Prebrodila je težavno pot do sprejetja proračuna v parlamentu in sedaj se bo ubadal, kako bo proračun uresničila. Nemčija so velesile po izmenjavi not med Vzhodom in Zahodom nekako upokojile, o austrijski mirovni pogodbi se tudi kaj posebnega ne ve. Informacijske države pa nadaljujejo s svojim starim življenjem: tu in tam koga spravijo na hladno ali ga pošiljejo na »združenje« v Moskovo, od koder so zadnje čase spravili v svet spet nekaj besed o sodelovanju med narodi, a to nikogar preveč ne gane, ker se nihče več ne zanese na take varljive pomladne sapice.

Od Triglava do Vardaria: MI SVOJEGA NE DAMO!

Ni mesta in ne vasi na Dolenjskem in v Beli krajini, kjer ne bi prebivalci v teh dnevh jasno izražali svojega sira proti ponovnemu oživljanju italijanskega fašizma, proti hinavskemu zavijanju oči Vatikana, ki blagoslavlja s krizem vsak pohod črnočrnikov in njihovih podrepnikov — italijanskih kominformcev. Prebivalstvo Dolenjske soglasno obsoja početje italijanske vlade, ki bi spet rada — kakor že toliko v svoji neslavni zgodovini — meščetara s krvjo tujih ljudstev. Vse to, kar se dogaja v Trstu in v raznih italijanskih mestih, govorjajo dovolj jasno, da se italijanski fašisti s svojimi osvajalnimi zahtevami tudi v-komaj pretekli vojni spet niso nicesar naučili. Vedno jim še diši naša sveta zemlja: svoje fašistične umazane kremlje stegujejo po Trstu, Reki, Dalmaciji in Črni gori. Spet bi rada rimska volkulja dojila svoja bevskačja ščeneta s tujim mlekom — in kakor jih je že tolkokrat dobila v zgodovini po svojem predolgemu požrešnem gobcu, tako se ji prav to obeta tudi danes. Zato začudeno javka predsednikl italijanske vlade De Gasperi v italijanskem parlamentu, »...da zadaja načrto težavo italijanski diplomaciji odpor svetovnega javnega mnjenja ter da je vlada pred veliko težavo, kako vzbudit zanimanje svetovne javnosti za italijanske zahteve...«

Italijanske zahteve! — Dolenjski jih predobro pozna: tisoči požganih in okradenih slovenskih domov, stotine in stotin ustrežnih nedolžnih ljudi, ki so imeli nad seboj samo eno krivdo — da so bili Slovenci, mučenje tisočerih v zaporih, uničevanje v taboriščih lakote in pogina na Rabu, in Gonarsu, Rešnjicu, Padovi in številnih ostalih mlinčincih »kulturne in katoliške Italije« — da omenimo samo imena Alberobello, Perugia-Ellera, Ustica, Isola Elba, Tremitti, Perugia-Pietrafitta itd., ob katerih se zgrozit vsakdo, ki ve, kaj pomeni internacija in konfinacija v Italiji. Razbojniška plenjenja v naših krajih, posljevanje žena in deklet, ubijanje nedolžnih otrok in starec, načrt z izselitvijo vseh Slovencev, uničevanje našega jezikov in kulture. Kri, solze, gorje, požigi, smrt — to so italijanske zahteve, ki jih spet izsiljujeta jugulasta italijanska diplomacija in njena vlada, podprtta od Vatikana, Moskve in zapadnih kapitalistov!

In ko v teh dnevh po naših krajih sto in stotisoči vzklikajo proti novemu fašizmu, proti imperialistični politiki italijanskih vladajočih vrhov, proti Vatikanu in kapitalističnem hiljenu, hkrati pa pozdravljajo italijanske partizane in ljudstvo, ki je pripravljeno živeti z nami v miru in sožitju, se protestom millionov naših ljudi pridružuje tudi partizanska Dolenjska:

SMRT FAŠIZMU — SVOBODO TRSTU!

RIBNICA

»TUDI ŽIVLJENJE BOMO ŽRTVOVALI, ČE BO TREBA!«

Na pobudo trškega odbora Zvezne borcev in ostalih organizacij je bilo pretekli teden tudi v Ribnici protestno zborovanje, katerega se je udeležila ogromna večina Ribnčanov. Se nikoli ni bilo zbranih v letih po osvoboditvi toliko ljudi kot ob teh demonstracijah, v katerih so tudi prebivalci Ribnice odločno povedali svetu, da obsojajo dvigajočo se fašistično pošast. — Po zborovanju se je množica zvrstila v povorko in prepevala borbenе partizanske pesmi. Številni medkljici so obsojali italijanski klerofašizem, Vatikan in Informbiro. Z zborovanja so poslali tovarišu Edvardu Kardelju protestno rezolucijo, v kateri med ostalim pravijo:

»Nočemo in nikoli ne bomo dovolili, da bi kdorkoli kupčeval z našo zemljo. Nočemo biti drobirj za plačevanje tujih računov! Odklanjamamo vsako vmešavanje Vatikana, Informbiroja in zapadne reakcije. Trdn stojimo za Vami in tovarišem Titom, pripravljeni žrtvovati vse, tudi življenje, če bo potrebno!«

R. M.

CRNOMELJ
TRST SO OSVOBODILI
NAŠI BORCI!

V torek 2. aprila so prebivalci Crnomelja z delavci in uslužbeniki tovarn, podjetij in ustanov napolnili ulico svojega mesta ter priredili veliko protestno zborovanje proti gonji Italijanskih fašistov. Navzlic slabemu vremenu se je na trgu zbralo ogromno število ljudi, ki so nato v povorki in ob neprestanem vzklikanju našemu vodstvu in Komunistični partiji krenili v Dom ljudskih prosvete. Na zborovanju so z velikanskim navdušenjem sprejeli protestne rezolucije, ki so jih poslali tovarišu Titu, Edvardu Kardelju in vladni FLRJ.

Z zborovanjem, kakršnega v Crnomelju dolgo ni bilo, so naši ljudje potrdili, da Bela krajina ni pozabila gorja, ki ji ga je med vojno povzročil italijanski fašizem. »Nikdar ne bomo dovolili, da bi se kdorkoli polasti Trsta, v katerem živijo naši bratje in ki so ga osvobodili naši borce!« so zapisali v rezolucije Crnomeljci in znova povedali svetu, da se bomo za naše brate v Trstu boriti, kakor smo se vso vojno proti fašistom in nacistom.

TEDEN ČISTOČE V NOVEM MESTU

Pod okriljem organizacije OF bo Mestni ljudski odbor v Novem mestu v času od 21. do 26. aprila 1952 priredil »Teden čistoče«. S številnimi prostovoljnimi javnimi deli bodo prostovoljci poleg delavcev podjetja »Park« v tem tednu poskrbeli za lep in snažen izgled mesta. Vso nepotrebno navlako na ulicah in cestah bo treba odstraniti, prav posebej pa bo treba urediti trge in ostale javne prostore. Odlok MLO o kulturnem izgledu in vzdrževanju snamev v mestu se zadnje tedne uresničuje strogo — kar vsi zavedni meščani samo

MLADINA V ŠT. JANŽU
JE IZVOLILA OBČINSKI KOMITE
LMS

V preteklem tednu je delavna mladina Št. Janža izvolila novo občinski komite LMS. Na konferenci se je zbralo nad 70 mladincov in mladink, ki so v živahnu razpravljanju ugotovili, da so svoje delo v zadnjem letu močno izpolnili in vzbudili zanimanje za organizacijo pri velikem številu mladine. Zdaj pripravljajo za kulturno prireditev igro, imajo pevski zbor, na okrajinem festovalu pa bodo nastopili s lutkami, za katere je med njimi zelo veliko navdušenja. Dobro povezavo imajo z mladino sosednjega občinstva, ki so gostovali v Št. Janžu z Jurčevim, »Domnom«.

Vremenska napoved

Okoli 11. in 16. je pričakovati padavine — v višjih legah sneg. Drugače bo prevladovalo suho vreme.

TAKO SE JE ZGODILO S TISOČI NEDOLŽNIH SLOVENSKIH LJUDI SAMO ZATO, KER SO BILI SLOVENCI, VSI TI STEVILNI GROBOVI DANES KLINEJO: NE POZABITE, KAJ JE FASIZEM!

»Pionir« pred volitvami delavskega sveta

Na zadnjem zasedanju delavskega sveta SGP PIONIR v Novem mestu je bil sprejet zaključni račun za leto 1951. O PIONIRJU smo na Dolenjskem veliko čuli in brali — reči je treba, da dobrega neprimerno več kakor slabega! Tudi leto 1951 je bilo za to največje podjetje v delovskih okrajih usnešeno. Grabičnici so navzoči večkratnim izpremembam v planih in klub težavam raznih vrst izpolnili obvezni plan s 128%, poleg tega pa so gradili po neobveznem planu še druge objekte. Do kraja leta so predali v uporabo 63 dokončanih objektov, 14 nepopolnoma dovršenih zgradb in 42 objektov.

O tekmovalnem poletu PIONIRJA smo predvsem ob 10. obletnični ustanovitve OF slisali marsikaj vzpodbludnega. Vrsta stav, diplomi in drugačni priznani govori dovolj prepričljivo o tem, da tekmovanje pri PIONIRJU nikdar ni bila le prazna delavnica.

Samo lani je delovni kolektiv poleg rednega dela opravil pri raznih prostovoljnih delih — da omenimo samo dela na cesti v Novem mestu in Kočevju, pomoč kmečkim delovnim zadruham, urejanje delavskih naselij itd. — 32.584 prostovoljnih ur. Podari je 400.000 dinarjev za kulturni dom tržaških Slovencev. 100.000 dinarjev za spomenik padlim borcev v Novem mestu, od lanskega dobitka pa je podjetje prispevalo tudi 20.000 dinar za kulturno-prosvetno društvo v Bršlju in v

70.000 din za pomoč pripradetim po snegu na Tolminskem.

Clanji delavskega sveta, delavci in nameščenci Pionirja iz Novega mesta, krščenega okraja in iz kočevskih gradišč so budno spremljali razlagi o zaključnem računu, ki je podal predsednik upravnega odbora. Številke in podatki so se vrstili. Precej je bilo povedanega o gradbeni operativi, o delu strankih obratov, o organizaciji proizvodnje, o rentabilnosti podjetja kot celote itd. Pri razpravljanju so članji delavskega sveta ugotovili, da je bila lani delovna disciplina precej boljša kot v prejšnjih letih, še vedno pa niso dovolj izrabljeni strojni opreme, tako da bo zmogljivost podjetja letos še povečana.

Vedno kot mesec dni se člani kolektiva že pripravljajo na volitve novega delavskega sveta, kadar bi bilo 19. aprila. Tokrat bodo volili 40 članov; za nove zodisodare podjetja pa bodo predvideli najboljše delavce, nameščence in tehnično osoblje z anketo, ki bo pokazala, kdo uživa v kolektivu največ spoštovanja kot predan v sposoben lastnik podjetja. Ko so na odprtju partizenskem sestanku predlagali anketno, so jo vsi navzoči toplo pozdravili. Sindikalna podružnica PIONIRJA, ki je uvelia to novost, upravljeno računa z visoko zavednostjo svojih članov.

Tudi letos bo PIONIR častno izpolnjeval svoje obvezne naloge do skupnosti. Velika gradbišča v krščenem okraju, kjer predstavlja ključni objekt tovarna rotacijskega papirja, pa številni objekti v novomeščem in kočevskem okraju ter v okolici Grosuplja bodo začetkih na novega delavskega sveta in celotnega kolektivnega skrajnega napora in najboljšega gospodarenja. Ze zdaj pa objavljajo Pionirjevi, da bodo tudi letos s pravilnim socialističnim tekmovanjem kos tem vsem novim nalogom.

Ustanovljeno je Združenje rezervnih oficirjev v Kočevju

V nedeljo 23. marca je bil v Šeškem domu ustanovni občeni zbor Združenja rezervnih oficirjev za mesto Kočevje. Poleg rezervnih oficirjev so občenemu zboru prisotni tudi zastopniki JLA in oblasti. Ob pričetku je rudniška godba zaigrala himno, nato pa je bila imenovana inicijativna odborja pri občenem zboru, Pavle Marinšek.

Po izvolitvi raznih komisij je tov. Nace Karničnik podal obširen in izporen pregled o pomenu Združenja in o liku rezervnega oficirja pri izgradnji socializma. Sprejet je bil delovni načrt Združenja za poslovno leto 1952. Uvelod bo obvezne članske sestanke s strokovnimi predavanji ter proučevanjem vojaških pravil in uredov.

Izvoljen je bil 9.-članski odbor in delegati za občeni odbor Združenja. Na zaključku

je bila z odobravljeno sprejeti resolucija, v kateri rezervni oficirji Kočevja za

gotovljajo Zvezki borcev Slovenije, da bodo evropski in krepili vse pridobivite in izkušnje

iz NOB, da se bodo stalno usposabljali v vojaških vedah ter pazili, da bo ostal lik rezervnega oficirja vedno primer vsem ostalim pri delu, varovanju, v zasebnem življenju in v ljubezni do domovine.

Pisma Dolenjskemu listu

Javni odgovor potuhnjencemu i figarju

Tovariš urednik,
mislim, da se mi ni potrebno na dolgo in široko predstavljati bralcem »Dolenjskega lista«, ker priobčujem v našem priljubljenem tedeniku, glasilcu OF za okraje Novo mesto, Trebnje, Kočevje in Novo mesto svoje prispevke že od vsega početka, od kar list izhaja. Svojih prispevkov tudi ne kamufiram, ker jih podpisujem s polnim imenom ali s parafom -c, ki je zlasti bralcem iz Bele krajine dobro poznana. V svojem večko dvajsetletnem književnem in publicističnem udejstvovanju pa sem za slovensko ljudstvo napisal že marsikščeno delo, ki se ga danes ne stramujo, saj me je pri vsem tem delu vedila le želja, služiti ljudstvu, čigar sin sem; vse delo, ki sem ga opravil in ga mislim še nadaljevati, pa preveva ljubezen do slovenskega ljudstva.

Odkar pa je »Dolenjski list« priobčil moj članek »Vrnili se je iz raja«, ki je vseboval resnično izpoved človeka, katerega sem v članku navajal polnim imenom, je v okolišu Podzemlja toliko burje, da se po pravici čudim, kako da me še ni odpisnil vihar, ki divja v srečnih tistih, ki se jeze nad mojim odkritjem oz. nad izpovedijo skesanega emigranta tov. Malešiča, ki je izjavil, da se za svojo zablodo lahko zahvali samo tistem hujšačem, ki so ga »prepričevali«, da bo v »raju« živel lepše kakor v domovini.

Da to odkritje marsikščega boli in da se po pravici jezi nad neuspehom svoje razdiralne politike, ki je zvodenela pri primeru »skesanega emigranta« Janeza Malešiča, posestnikovega sina iz Boršča, mi dokazuje tudi nepodpisana dopisnica, ki sem jo prejel tri dni po objavi članka v »Dolenjskem listu«. Takole mi piše potuhnjenci figar, ki se ne upa podpisati:

»Dragi Prijatelj! Prosim te napiši tudi članek o Zadruži v Črnomlju, ker ima en milijon 600 tisoč zgube. In kedaj se bo plačalo tisto živino, ki so jo partizani vojsken čas pozeli. Ker so rekli 3 mesece po osvoboditvi, koliko časa je že plačano še ni. Koliko se zapravi denarja brez potrebe. Koliko razni udarci lenuhi dobijo in razne zadruge podporče, za kmetia se pa ne briga.«

Potuhnjemu figaru odgovarjam javno naslednje:

Zgrel si, figar, ker me imenujes prialjatelja! Ljudem tvoje baže nisem bil in nočem biti prialjatelj! Vem, da te boli, ker je Malešič skoraj s prstom

pokazal na »dobrotnika«, ki mu je naselil ter lahkoven, kakršen je bil, kupil vse, o čemer mu je lagal, za suho zlato. Ce je v Črnomlju pri zadruži (kateri, ne poveš jasno) zares 1,600.000 izgube, je to zadeva, ki ne briga niti mene niti tebe, ampak bo tisti, ki je povzročil izgubo, odgovarjal zadružnemu članom, nadzornemu odboru in verjetno tudi sodišču. Dvomim, da si ti pri tej »zadrugri« izgubil en sam dinar, ker vem, da nisi član te zadruge, četudi si nepodpisano dopisnico oddal v Črnomlju, a iz Črnomlja nisi doma. Podmuklo si utajil svoje ime, podmuklo si oddal dopisnico v daljnem Črnomlju, ko bi jo lahko tudi v Gradcu, kjer je tvoja in moja matična pošta. S tem si hotel zbrisati za seboj sled. Ce se ti je to posrečilo, bo pokazala prihodnost.

Kričiš, kdo bo »plačal živino, ki so jo partizani pozrli v vojem času?« Vpijate, ki v vseh povojnih letih to vpijejo v Podzemlju in okolišu, dobro poznamo vsi zavedni člani OF. Ce so ti partizani zares »pozrli« kravo, bodi zadowoljen, da si jo tako poceni izvozil v vojem času, ko je okupator ne samo tisočen našim kmetovalcem, ampak deset in desetisočem pozrli prav vso živino, jim požgal domove, pobijal otroke, posiljeval žene in dekleta, može in fanete pa golič rok nagnal v gozdove, kjer so borili in nam priborili svobodo! Ta tvoj »davek« za svobodo naše domovine, naše pesmi in našega jezika je bil malenkosten v primeri z žrtvami, ki so jih tisoči in tisoči zavednih Belokranjcev utrpeli, a vedo, da bi njih in njihovih domov v Beli krajini ne bilo več, če bi hrabri partizani ne kraveli za očuvanje njihovih domov. Kar pojdi v kočevski okraj in oglesi si, kakšne rane je tamostnjim vasem prizadejal prekleti okupator! Tamkaj, kjer so bile včasih lepe vase, so danes razvaline. Oglej si Kordun in Suho krajino, da ne omenjam drugih oddaljenejših pokrajin, pa boš pozabil na tisto živino, ki si ga dal partizanom, da danes še živi na svojem domu. In da nisi že zdavnaj zagrizen v črno zemljo, se zahvali tistim, ki so z orozjem v roki očivali tvoj dom, da ni pogorel, začagan od zločinskega okupatorjev.

Jokaš, da se zapravi mnogo denarja brez potrebe? Mislim, da lahko sebi običaš ta greh, ker brez potrebe zapravljaš denar za dopisnice, ki jih nepodpisane pošiljaš okrog.

O sudarnikih lenuhih pišeš in se

Politično-vzgojno delo med ženami je osnovna naloga organizacij AFŽ

ZDRAUŽITEV ORGANIZACIJ AFŽ OKRAJEV NOVO MESTO IN TREBNJE

V preteklem tednu sta se na skupni seji odborov AFŽ okrajev Novo mesto in Trebnje obe organizaciji združili. Petinadeset članic izvršnih odborov obeh okrajev je toplo pozdravilo v svoji sredi tov. Angelco Ocepku, predsednico GO AFŽ Slovenije, in tovariša Martina Zuglja, sekretarja OK KPS Novo mesto. O delu žena novomeškega okraja je poročala tov. Barica Zugelj, za trebanjski okraj pa tov. Francska Slakova.

V ospredju živahnega razpravljanja po poročilih, je bila skrb za ženo in njen prevzgojo. Odbornice so govorile o vplivu, ki ga izkorističa nad mladino in ženami protijudiska duhovščina. S politično prevzgojo, z nenehnimi osebnimi stiki in pojasnjevanjem današnje stvarnosti bo organizacija AFŽ skrbela za mater in otroka. Gre za vsako našo ženo, ki jo je še treba iztrgati iz zastalosti in mračnja. Sekretar OK KPS je obrazložil odbornicam načine delovanja protijudiskih duhovnikov, ki bi se danes na vsak način radi polstali prejšnjih položajev, ki so jih v letih NOB popolnoma izgubili. Ženam je treba zato iz dneva v dan odpirati oči in jim prikazovati, kakšna grozno dejstva in zločine so zakrivili med vojno prav ti duhovniki, ki danes odvračajo manj zavedne ljudi od ljudske oblasti.

Tudi tovarišica Ocepkova je v razpravljanju opisala lik žene iz let NOB. Omenila je med ostalim, da so tudi v letih revolucije neštete naše pobožne kmečke žene dobro vedeče, kdo je naš sovražnik. Takrat in danes ni nihče preganjal vere, kakor bi to radi naši sovražniki prikazali, vedno pa smo se in se bomo borili proti zločincem, ki škodujejo napredku in izobrazbi našega ljudstva. Zato je treba žene zainteresirati za številna gospodarska vprašanja, ki zadevajo vas, trg ali mesto. Le tako jih bomo pravljali k raznoljajnemu tudi o drugih vprašanjih. Zbirati jih je treba na razne praktične tečaje, predavanja, v posvetovalnicah itd. Nudit jim je treba to, kar danes našo materni žen in dekle zanima. Pri volitvah v občinske ljudske odbore je treba skrbeti, da bo v naših odborih tudi žena zastopana v pravem sorazmerju. Ker bo v oktobru v Ljubljani kongres AFŽ Slovenije, je tov. Ocepkova povabilna žena novomeškega okraja, naj se tekmovaljajo na vseh področjih dela pripravljajo na kongres.

Odbornice so nato izvojile 40-članski izvršni odbor AFŽ iz članic dosedanjih dveh odborov. Za predsednico je bila izvoljena tov. Martina Petričeva, za sekretarko tov. Marija Kapova, njena namestnica pa je tov. Mimi Vovkova.

Franček Saje:

Belogardistični štajerski bataljon

1918, Rajhenburg; Jurij Janeza Slavko, 1. 9. 1921, Celje; Jelenko Milan, 30. 7. 1920, Ruše; Janez Janez Avgust, 18. 12. 1921, Hrastje, Mirna peč; Janko Jožeta Jože, 10. 3. 1921, Dobrunje 5; Lap Franca Alfonz, 21. 4. 1922, Bistrica 26; Lamot Filip Simon, 15. 3. 1919, St. Jurij, Laško; Lah Jurija Leopold, 15. 3. 1922, Migalica 11, Mirna; Lamovšek Anton Stane, 15. 8. 1923, Dobje 18; Lah Ivana Rafael, 23. 10. 1923, Gotna vas; Mihevc Anton Anton, 4. 12. 1918, Brinja 14; Mihelč Antonia Frane, 5. 1. 1921, Ljubljana, Tržaška 86; Matkovec Andreja Alojzij, 19. 5. 1915, Rudolfov pri Cerknici; Maušar Franca Ivan, 27. 4. 1920, Dolenja vas 2; Mraz Mihaela Jaro, 4. 3. 1919, Velenje; Murn Franca Franc, 3. 2. 1920, St. Jož 1; Muhič Jožeta Jože, 3. 2. 1922, Črmošnjice 10; Mavec Janez Jože, 4. 2. 1918, Čemše 13, Mirna peč; Mavec Janez Franca, 26. 9. 1923, Mirna peč; Novak Augusta Jaroslav, 4. 3. 1918, Trnovo, Željarska; Nahiglav Ivana Milan, 20. 5. 1920, Primskovo; Nasopovič (Vasiljevič?) Milovana Nikola, 15. 2. 1909, Ljubljana; Nedim Ivana Alojzij, 1. 5. 1920, Domžale; Zubukovic 8; Okoren Franca Janez, 1. 2. 1915, Naklo; Orehk Janeza Franc, 4. 3. 1917, Pristava 3, Jesenice; Cmar Franca Kristo, 15. 12. 1918, Cerknje pri Kranju; Pintar Valentina Valentin, 15. 1. 1920, Podkoren; Pápler Franca Franc, 29. 5. 1920, Bled; Poženel Franca Jože, 18. 7. 1918, Kropa; Pisk Rudolf Franc, 4. 12. 1920, Škofja Loka; Pavlič Ivana Marjan, 26. 2. 1920, Ljubljana, Aleševčeva 12; Pižmoht Antonia Sikst, 10. 3. 1910, Mirna; Pižmoht Antonia Kvirk, 24. 5. 1913, Brezovica, obč. Mirna; Posave Ivana Vlado, 4. 5. 1921, Celje; Pocajt Janeza Ignac, 21. 10. 1919, Vrancska;

Rukš Jožeta Martin, 28. 12. 1924, Hrušica; Robida Janeza Ivan, 15. 4. 1919, Selce, Škofja Loka; Roje Jožeta Franc, 20. 1. 1917, Okroglo, Kranj; Rupar Jožeta Ludovik, 10. 10. 1923, Kravata peč 12; Rukš Jožeta Jože, 30. 9. 1922, Hrušica 6; Rudolf Andrej Andrej, 25. 3. 1922, Rudolfov, obč. St. Vid pri Cerknici; Rudolf Andreja Alojzij, 6. 11. 1913, Rudolfov, obč. St. Vid pri Cerknici; Kavčič Petra Vladislav, 4. 4. 1923, Ljubljana, Slajmarjeva 2; Kordan Janeza Anton, 21. 8. 1917, Prevalje 4; Končan Ignaca Oskar, 19. 9. 1917, Šoštanj; Kos Janeza Milan, 2. 10. 1915, Naklo; Keferle Jožeta Jože, 19. 7. 1923, Šela 6; Kolene Antona Jože, 10. 9. 1922, Šelo 3; Koren Ivana Janez, 3. 3. 1919, Bražice; Korosec Cirila Milan, 6. 4. 1914, Žabnica; Kregar Meteža Matija, 2. 1. 1920, Zalec; Korosec Nikoleta Ivan, 17. 6. 1914, Bizovik, Dobrunje; Kadunc Jožeta Ludovik, 10. 10. 1923, Kravata peč 12; Kremžar Franca, Ljubljana, Šušterščeva; Kosanovič Miletja Petar, 20. 1. 1910, Ljubljana, Bleiweisova 42; Konečnik Mihaela Ljubo, 15. 5. 1918, Ptuj; Novšak Franca Anton, 14. 7. 1914, Šentica; Kodelš Viktorja Stefan, 30. 12. 1922, Črešnjevec; Kirn Antonia Jože, 8. 1. 1919, Šelo, obč. Mirna; Kolenč Anton Anton, 3. 1. 1920, Šelo, obč. Mirna; Krištof Mihaela Franc, 24. 9. 1921, Šojenice 2, Mirna; Stepe Ivana Jožef, 20. 4. 1918, Šentica; Krivčič Jožeta Franc, 17. 3. 1920, Migalica 5; Žonta Franca Anton, 4. 1. 1923, Hrastno 5; Zupančič Jožeta Alojzij, 20. 2. 1922, Biška vas 18, Mirna peč; Zadnji Alojza Roman, 7. 8. 1924, Gabrijele, Tržič; Vidmar Ivana Rado, 19. 9. 1917, Velenje; Teljak Janeza Janez, 20. 4. 1904, Podlipa 24; Furjan Franca Drago, 4. 12. 1914, Dol. Kranj 25; Školj Janeza Anton, 5. 5. 1921, Kozjak 23, Št. Rupert; Tratenšek Franca Ivan, 8. 2. 1920, Maribor.

Kratke vesti

Beograd. — Spomenica vlade FLRJ zaradi zapostavljanja Slovencev v angloameriški coni STO. Naša vlada je poslala zavezniški vojaški upravi angloameriške cone Svobodnega tržaškega ozemlja spomenico, v kateri navaja zapostavljanje Slovencev. Slovenski jezik v Trstu je še vedno na črni listi. Na sodišču ga ne smejo uporabljati. Slovenske šole nimajo enakih pravic kakor italijanske. V predsedstvu angloameriške cone ni nobenega slovenskega predstavnika. Razen tega navaja spomenica tudi druga zapostavljanja kot n. pr. da so Italijani dobili povrjenje škodo, Slovencem in njihovim gospodarskim ter kulturnim organizacijam pa ni nikje vrnil škodo, ki so jim jo povzročili fašisti. V Trstu nasilno razlažajo zemljšča, ki so last Slovencev. Vse te metode povzročajo, da se postopoma spreminja etnični sestav tržaškega ozemlja.

Ljubljana. — Zakonodajni odbor Ljudske skupščine razpravlja o osnutku načrta upravnootoriitalijski razdelitve Slovenije ter o osnutku zakona o reorganizaciji ljudskih odborov. V petek, 11. aprila se bo začelo tretje redno zasedanje Ljudske skupščine LR Slovenije. Zakonodajni odbor je že nekaj dni prej razpravljal o razdelitvi Slovenije na okraje, mesta in občine ter o novih okrajev. Tudi način razdelitve je še predlagan. Predstavniki ljudskih odborov so podali različne predlogove, ki pa so vse podobne.

Toda nihče te v zadruge dobesedno podporo? Kar vključi se v zadruge? Ce je pa v tvoji vasi še ni, je ustavnov? Deležen boš tistih dobrokakor vsi devetnajst zadevnih ljudi. Saj se razumeva, ne? Na kmetijski zadruge si misliš, kajne? Tudi v teh zadruzag lenuhov ne trpe, ampak si zadružniki z žulji grade srečno?

Ce želiš, da ti povem še kaj več, me obišči na mojem domu. Na uho ti bom povedal, kdo ti je narekoval umazane besede na dopisnico, ki se ne upa podpisati. Upam, da se ne boš od strahu prekrizal, saj pri meni ne diši po kadilu...

Podzemelj, 4. aprila.

Lojze Zupanc

dopisnik »Dolenjskega lista«, Podzemelj

Vsak naj bi tako naredil, pa bi bilo kmalu drugače

Uredništvo »Dolenjskega lista«.

V sredo 2. aprila sem opazoval voznika Ferliča, ki je z enovprečnim vozom peljal deske čez Glavni trg, Vrhovčeve ulico in Ljubljansko cesto proti Loki. Že ko je zavil v Vrhovčevu ulico, je obrnil bič ter udaril večkrat konja po vamnu z debelim koncem biča, čeprav brez vsakega vzroka! V Vrhovčevi ulici je konja ponovno večkrat kruto udaril z debeljščim koncem bičevnika pod trebuš. Mlajši človek je stopil k njemu in mu zabrusil v obraz, da je suočen in da naj prenehne s pretejanjem živali. Ferlič se je repenčil, da je to »njegova stvar«, pred postajo Mestne Ljudske milice pa je dotični tovorniški prijatelj pripravil prometnemu milicišku, ki si je zapisal podatke o nesramnem vozniku.

Tako naj bi storil vsakdo, pa bi bilo nekulturnega vedenja nekaterih voznikov v Novem mestu in na deleži kmalu konec! Pisali ste že o mučenju živali v Vašem listu, toda mislim, da bo treba še — dokler ne bomo zatrli samovolje nekulturnih ljudi! Pa še o pretejanju otrok, naj bi kdo kaj napisal v Novem mestu!

Novo mesto, 3. aprila 1952.

J. K.

S tremi Izguba, z enim dobiček in napredek

V kmetijski zadruži na Črešnjevcu v Beli krajini lahko dobimo zadnje čase vse, kar človek potrebuje ali želi: od najmanjših predmetov, da omenim samo žabice za ženske nogavice, britvice, igračke, tekstilno blago vseh vrst, pa do prehranbenega blaga itd. Ni nam treba načavljati. Ob dobrini postrežbi odhajajo kupci zadovoljni iz zadružne trgovine. Pred leti so postajale tri tovorniške. Seveda je imela zadružna izguba. Danes pa vodi trgovina zadružna vse na eno na eno stran jame. To je važno za kasnejše sajenje, kjer dodajamo na koreninam samo rodovitno z

Tenente colonnello
Giuseppe Agueci:

„Slovence je treba pobiti kakor pse!“

Vojni zločinec general Taddeo Orlando je v začetku 1948 izjavil, da bi bilo treba samo eno zločinsko dejanje dokazati, pa bi priznal, da je vojni zločinec. Ohranjeni dokumenti italijanske vojske in civilne oblasti pa nam nudijo ne samo enega, temveč stotine dokazov, ki jasno izpričujejo ne samo zločinstvo omenjenega generala, temveč vseh poveljnikov italijanske vojske od Roatte na Sušaku in Robotiču v Ljubljani do podrejenih divizijskih in polkovnih poveljnikov in navadnega vojaka, da fašistične milice še posebej ne omenjam. To našo trditev naj dokaže le kratek izbor iz ogromnega kupa sovražnih dokumentov, ki so za nas in za svet najbolj preprljivi. Med temi dokumenti je tudi marsikatero pismo, ki ga je pisal italijanski vojak prijatelju ali svojim domaćim ter jim v tej zaupni obliki sporočil brez olepsave to, kar je videl in delal, pa je ravno zato vojaška cenzura pismo zaplenila in vrnila poveljstvu z naročilom, da preveč odkritostne pisave — kaznuje zaradi nedovoljenega razkrivanja stvari, ki bi morale ostati tajne. Originali spodaj navedenih dokumentov se nahajajo v naših arhivih.

»MESEC DNI DOPUSTA DOBIMO, ČE USTRELILO CIVILISTA...«

Dario Petrozzi, grenadir 2. čete I. bat. I. polka divizije Sardinskih grenadircv, je 20. septembra 1941 pisal svojemu prijatelju Silviju Romagnoliu, šoferju tovornih avtomobilov tržaške komande, takole:

»... Kar tiče prostega izhoda, hodimo po trije skupaj, oboroženi s puško in z nabojem v cevi in ukazano nam je, da streljamo na vsakega, ki bi hotel vojakom kaj storiti. Sedaj se bomo pa resnično zabavali. Povrhu dobri mesec dni dopusta vsak, kdor ustreli kakega civilista.«

Da so vojaki tak ukaz od Robottija in Orlanda resnično prejeli in jim je bila obljuba enomesecnega dopusta načrnost vzpodbuda za streljanje na naše ljudi, dokazuje kazen, ki jo je vojak za to pismo dobil: 5. novembra

TO SO NAJOGABNEJSI DOKAZI 2000. LETNE RIMSKE KULTURE

je bil kaznovan s pet dni pripora, ker je v pismu sporočil svojemu tovaršu vojaške vesti zaupnega značaja.«

»POGUM« BREZ PRIMERE...

Mednarodno pravo prepoveduje vsako sovražno dejanje proti ranjenemu nasprotniku. Za italijanskoga oficirja to načelo ni veljalo. Ko so se partizani po napadu na Lož 1941 umikali proti Debelmu vrhu in je del njih padel v italijansko zasedo, so bili trije ranjeni partizani, ki se niso mogli več braniti, nečloveško umorjeni. O tem je v svojem poročilu z dne 31. oktobra 1941 zapisal podporočnik Carta:

»Ko sem se vratil... sem slišal streljanje v razdalji 20 m in glas... ki me je klical; takoj sem krenil na bojišče, kjer mi je serg. Patronu pokazal jarek v oddaljenosti 3 metrov, kjer je že ležalo nekaj prav gotovo ranjenih moških; da bi ne spravljaj moštva v nevarnost, sem ukazal še streliati tako dolgo, da bo z matematično gotovostjo dognana njihova smrt. Po preiskavi trupel sem našel nepoškodovan samo 19 fotografij in tri puške Mauser, kar prilagam.«

»Lastnoročno sem ju ustrelil«

2. novembra 1941 je bila Prva belokranjska četa na Gor. Lazah po izdaju obkoljena in skoraj popolnoma uničena. Naslednjega dne je novomeški karabinjerski kapitan Enrico Pani spremjal generala Federica Romera po gozdni poti pri Gorenjih Lazah in tam naletel na dva partizana. Ustavlju je, ju dal po spremstvu razoroviti, nato pa potegnil revolver in ju ustrelil. S tem svojim junaštvom se je počival v svojem poročilu XI. armadnemu zboru v Ljubljani, nakar je Robotti naročil Romeru, naj kapitana posvari, da bi v bodoče v uradnih spisih ne uporabil več izraza: »lastnoročno sem ju ustrelil«. V utemeljiti pravi takole: »popolnoma odobravam ravnanje kapitana, vendor ne gre, da bi to zapisali v uradnem poročilu«. Nekdo na poveljstvu pa je pripisal:

»Premalo resne so besede lastnoročno sem ju ustrelil. Treba je misliti na prihodnjost.«

Kaj nam pove ta dokument? Italijanski generali so odobravali vsako zločinstvo in vsako kršitev mednarodnega

Deset let poteka, odkar je italijanska vojska sivozelenih in černih srajcev prinašala svojo dvatisočletno »kulturno« v našo deželo. Tisoči grobov in stotin požganjih naselij so še danes ta dan priče njihovega pohlepja po naši lepi zemlji. Vse naše ljudstvo še vedno hrani v spominu grozo, ki je spremljala ropajočo in morečo soldatesko »večnega« Rima na njenih požigalskih pohodih.

Vse naše ljudstvo pa tudi natanceno ve, da ga ni bilo bolj strahopetnega vojaka od teh sinov rimske volkulje, ki so znali biti »pogumni« le takrat, kadar so se čutili popolnoma varne, in so se le takrat znali razbesneti do naj-odvratnejših zločinov proti neoboroženim in slabim ženam, starcem in otrokom, kadar je bila daleč od njih kaznovna puška naših partizan.

Nesporna zgodovinska resnica je, da italijanska vojska od časov združevanja Italije do najnovejših dni ni niti znala niti mogla brez tuje pomoči izboriti niti ene odločilne zmage, da je bila vedno poražena od časov Radeckega in Tegethofa do Kobarida v l. 1917 in Grčije v l. 1940 ter sramotne kapitulacije v letu 1943.

Zgodovinska laž je italijanska bajka o »veličastni zmagi« pri Vittorio Veneto v začetku novembra 1918, ko je italijanska vojska z več kot izdatno francosko in angleško vojaško pomočjo začela ofenzivno proti razhajajoči in zapuščajoči avstrijski vojski. Vsi vemo, da so že 28. in 29. oktobra 1918 v Pragi, Zagrebu in Ljubljani izklicali samostojne države in tako razbili habsburško monarhijo, ki jo je potem italijanska vojska — »premagala«...

Dobro se še spominjam, kako so se v novembru 1918 italijanske čete z belimi zastavami tihotapile v Gorico, na Primorsko in naš Kras, dokler jim ni pri Vrhniki srbski in slovenski vojak ustavil »zmagovitega« koraka.

Z lažo pita italijanska šovinistična in fašistična vladajoča kasta svoje klub »dvatisočletni kulturni« v nevednosti nepisemnosti, gospodarskih in umskih zaostalosti tavojoče ljudstvo, ki mu pripoveduje o »trpečih« Italijanh v našem Primorju, Istri in Dalmaciji, kjer teh Italijanov — sploh ni ali pa so le neznatna manjšina, ki pa uživa vse ugodnosti svobodnih in enakopravnih državljyanov.

»Polje časti in slave« je za moderno Italijo s sramoto in porazom in list zgodovine. Zato pa je zelena diplomatska miza bila njen pravo torišče. Ne pogum in hrabrost, temveč zakulisno spletkarjenje širokoustno laganje, spremno izrabljvanje mednarodnih nasprotij in teženj in sunek z bodalom v hrbot, to je pravo italijansko — polje slave in časti.

Pri vsem tem zvesto hodita z roko v roki oboje Rima: nekdanji kraljevski in sedanji republikanski ter tisočletni papeški Rim. Ni slučaj, da sta si v latrankski pogobi podala roke papež Pij XI. in Benito Mussolini ter z družno stisnila pod resnično večni simbol Rima, lakotno zavijajočo volkuljo, in na novo krpala srebranj skrlat rimskega imperija po milosti božji.

prava, ki prepoveduje streljanje ujetnikov. Le očitno tega povedati ne bi smeli, ker bi v prihodnosti tak dokument lahko pričal — proti italijanski vojski. Ta dokument pa je danes v naših rokah!

MUSSOLINIJEVA ZAPOVED

Cas je, da končamo z miselnostjo onega dela Slovencev, ki meni, da obstaja italijanski narod iz slabicev,

umetnikov in zanešenjakov... Nastopa novo obdobje, ki naj pokaže, da so tudi Italijani možje... Vstopimo si dobro v glavo, da nas to ljudstvo ne bo nikdar ljubilo, zato stran s pomisleki... Letalstvo naj uporablja Slovenijo za svoje vežbališče. Trpljenje ljudstva naj vas ne skrbi...« (Mussolini v Gorici 31. julija 1942 na posvetu generalov.)

Robotti v Kočevju

2. AVGUSTA 1942...

»Nobenih pomislekov proti povečanju škode, ki jo osebno in stvarno pripadajo upornikom, ker brez tega nikdar ne bomo mogli biti mirni. Zato smo ukrenili, da se postopoma vsi odrasli moški izselijo na Rab. Ni se treba ozirati na to, če je kdo videti neškodljiv. Torej popolna izpraznitve... Kamor boste prišli, si spravite izpred nog vse prebivalstvo... Če treba, bomo tudi rablji...« (Vojško posvetovanje pred pričetkom napada na Rog)

... IN NJEGOVA PISMENA NAVODILA:

4. oktobra 1941 je ukoril karabinjera Fornero Guida, ker je pri aretaciji branečega se bivšega jug. oficirja Darka Derendea samo z udarci onesposobil, z besedami:

»Samooesposobil! Bolje bi bilo, da ga je ubil! Zakaj Fornera ni streljal?«

3. avgusta 1942 je na brzjavoj diviziji Sardinskih grenadircv o aretaciji 37 ljudi in o zajetju treh ranjenih partizanov napisal:

»Zakaj jih niso postrelili? Opomnite jih (in ustrelimo jih mi).«

5. avgusta 1942 je na brzjavoj diviziji Sardinskih grenadircv o aretaciji 37 ljudi in o zajetju treh ranjenih partizanov napisal:

»Dobro je treba razčistiti ravnanje z osumljenci, ker se mi zdi, da je malo

Razloge, Kraščevica, Kovačev laz in Oktrops, zapisal:

»Bravo, Fabbri! Prav gotovo nima takih pomislekov kot Ruggero. Treba je temu zadnjemu po telefonu to povediti. Nikdar ne bomo dovolj strogi!«

General Ruggero je bil poveljnik divizije Alpskih lovcev in tisti, ki je ljubljanskemu škofu Rožmanu odkrito priznal, da je partizanstvo neuničljivo, belogradistična MVAC pa samo kopije razdor med Slovenijo.

8. septembra 1942 je divizija Isonzo prosila za letala, ki naj bi uničila vasi Sv. Križ, Karlče in Slinovce pri Kostanjevici. Na sporočilo, da je bilo letalstvo naročeno, naj te kraje poruši, je Robotti pripisal:

»Ne, pred porušenjem poizkusimo poslati tja naš oddelek, ki bo polovil vse odrasle moške, potem pa zravnajte vasi z zemljo!«

18. septembra 1942 je na brzjavko divizije Alpskih lovcev o ujetih partizanov napisal:

»Opozarjam vse na izraz „ujeti!“ Kaj se to pravi? Ce so uporniki, jih je treba postreliti!«

4. avgusta 1942 pa se je ob brzjavki divizije Alpskih lovcev o aretaciji 73 prebivalcev vasi Rakitnica, zatnih zaradi suma podpiranja partizanov, takole razburjal in svojemu načelniku štaba polkovniku Gallu naročil:

»Dobro je treba razčistiti ravnanje z osumljenci, ker se mi zdi, da je malo

preveč, če bi med 73 osumljenci ne mogli najti niti enega primera, ki bi ga lahko postavili za svarilen vzgled. Kaj pravijo dolgočila okrožnice 3C in nadaljnja navodila: Sklep: premalo pobjate!

Okrožnica 3C je bila izdana spomladi 1942 s podpisom armadnega generala Maria Roatta in je vsebovala podrobna navodila za pobijanje prebivalstva, odpeljevanje v internacijo in požiganje vasi na vsem po Italijah zasedenem jugoslovanskem ozemlju.

PODPOLKOVNIK AGUECI, POVELJNIK KARABINERJEV, VREDEN PAJDAS ROBOTTIA

Na pritožbo slovenskih žena zaradi nesramnega postopanja italijanskih vojakov in karabinjerjev na ljubljanskih blokih je poveljnik karabinjerjev pri XI. armadnem zboru, ki bi moral te stvari preiskati in uvesti postopek proti svojim podrejenim, namesto tega napisal pripombo:

»Slovence je treba brez usmiljenja pobiti kakor pse!«

Vojaki — poslušni izvrševalci povelj svojih komandantov...

Vojak Cherubini Giuseppe iz 51. italijanskega pešadijskega polka piše dne 3. julija 1942 svoji ljubici Luzzitelli Giuliji iz Caprani:

»Dobili smo krave, konje in smo vse odpeljali. Našli smo vino, gnjati, koški in krompir in smo kuhalo vso noč... Tretjega dne smo hodili 18 ur in prišli v neko hribovsko vas... Najprej smo izropali vse hiše, nato pa jih požgali. V njih je bilo toliko robe, oblek, rjuh, šivalnih strojev, pa vse je pogolniti plamen, razen kar se je dalo v naglici odnesti.«

Z blagom, ki ga še imam, ne vem kaj storiti, kajti čez nekaj dni bomo znova odšli na isti posel v kakšno drugo vas in to blago, ki ga imam, sem prisiljen prodati. Z njim ne morem niti teči, da bi se branil in mi je v veliko

platneni rjuhi in uro, tako da sem prejel skupno 800 lir. Da bi ti vedela, kako objokujem vse to blago, ko mislim, da je doma vsaka obleka po tisoč lir, medtem ko moram prodajati skoraj zaston. Vzel sem tudi dve gnjati, toda komaj sem jih vzel, smo se že usedli prijatelji in jih pojedli.

Z blagom, ki ga še imam, ne vem kaj storiti, kajti čez nekaj dni bomo znova odšli na isti posel v kakšno drugo vas in to blago, ki ga imam, sem prisiljen prodati. Z njim ne morem niti teči, da bi se branil in mi je v veliko

platneni rjuhi in uro, tako da sem prejel skupno 800 lir. Da bi ti vedela, kako objokujem vse to blago, ko mislim, da je doma vsaka obleka po tisoč lir, medtem ko moram prodajati skoraj zaston. Vzel sem tudi dve gnjati, toda komaj sem jih vzel, smo se že usedli prijatelji in jih pojedli.

Z blagom, ki ga še imam, ne vem kaj storiti, kajti čez nekaj dni bomo znova odšli na isti posel v kakšno drugo vas in to blago, ki ga imam, sem prisiljen prodati. Z njim ne morem niti teči, da bi se branil in mi je v veliko

platneni rjuhi in uro, tako da sem prejel skupno 800 lir. Da bi ti vedela, kako objokujem vse to blago, ko mislim, da je doma vsaka obleka po tisoč lir, medtem ko moram prodajati skoraj zaston. Vzel sem tudi dve gnjati, toda komaj sem jih vzel, smo se že usedli prijatelji in jih pojedli.

Z blagom, ki ga še imam, ne vem kaj storiti, kajti čez nekaj dni bomo znova odšli na isti posel v kakšno drugo vas in to blago, ki ga imam, sem prisiljen prodati. Z njim ne morem niti teči, da bi se branil in mi je v veliko

platneni rjuhi in uro, tako da sem prejel skupno 800 lir. Da bi ti vedela, kako objokujem vse to blago, ko mislim, da je doma vsaka obleka po tisoč lir, medtem ko moram prodajati skoraj zaston. Vzel sem tudi dve gnjati, toda komaj sem jih vzel, smo se že usedli prijatelji in jih pojedli.

Z blagom, ki ga še imam, ne vem kaj storiti, kajti čez nekaj dni bomo znova odšli na isti posel v kakšno drugo vas in to blago, ki ga imam, sem prisiljen prodati. Z njim ne morem niti teči, da bi se branil in mi je v veliko

platneni rjuhi in uro, tako da sem prejel skupno 800 lir. Da bi ti vedela, kako objokujem vse to blago, ko mislim, da je doma vsaka obleka po tisoč lir, medtem ko moram prodajati skoraj zaston. Vzel sem tudi dve gnj

Iz življenja naših frontnih organizacij

Zivahno delo organizacij OF v Beli krajini

V zadnjih dveh mesecih je bilo življenje v organizacijah OF v Beli krajini zelo živahno. Osnovne organizacije so na občnih zborih pretresale delo v preteklem letu in postavljale načrte za leto 1952. Izvoljeni so bili skoraj že povsod novi vaški odbori OF, pa tudi občinski frontni odbori, od katerih je v veliki meri odvisna delavnost frontnih organizacij.

Občni zbori Fronte so potrdili, da je ogromna večina belokranjskega ljudstva povezana z OF, da se zaveda njenega pomena za politični, gospodarski in kulturni napredok Bele krajine. To je pokazala tudi udeležba na občnih zborih OF, ki znaša povprečno 75% članstva. V Bojancih je volilo 98% članov OF, v Butoraju 95%, v Adleščih 82%, v Preloki 75% in podobno. V Butorju je vstopilo v organizacijo 28 novih članov.

Najslabša udeležba na volitvah je bila v vasi Krasinec, na Desincu, v Podzemljiju in Otoku, kjer je volilo komaj 25% frontovcev. Kako malo se zanimajo za delo OF in kako slabo cenijo vlogo v preteklosti in sedanosti, so pokazali prebivalci Vojne vase pri Črnomlju, Primostku in v Rosalnicah, kjer še do danes niso imeli občnih zborov osnovnih frontnih organizacij. Malomaren odnos do dela OF kažejo tudi na Suhorju. Osnovni vzrok za tako stanje v navedenih vseh je predvsem slabo delo odborov OF, nekaterih partizanskih organizacij kot celot ali pa po edinevci, ki gledajo samo na osebne koriste, zanemarjajo pa koristi skupnosti. Od te bi samo zahtevali. Pozabili pa so na naše geslo: »Kdor skupnosti ničesar ne daje, ne more od nje ničesar prejemati!« Posebno se je ta slabši odnos do skupnosti pokazal na Suhorju, kjer se nekateri člani Partije in OF poleg reakcionarnih in špekulantskih posameznikov veselijo slabega gospodarjenja kmetijske zadruge in njenih odsekov. Pozabili so na svojo dolžnost, da bi namreč morali sami zgrabit za vodstvo zadruge in koristiti z njenim delom vsem prebivalcem okoliša.

Tak odnos do vloge OF so pokazali posamezniki tudi v drugih, sicer zelo redkih vaških odborih OF. Na Vinjem vrhu št. 14 živi Jože Ivanetič, žagar, ki dobiva pokojnino, čeprav je vseskozi del sam na privatnih žagah, pri vsem tem pa ne čuti potrebe, da bi se vključil v OF in delal za skupnost, od katere prejema. Raje se članom OF posmehuje in pravi, da »mu OF nič ne da in da lahko živi brez nje«. Vloge OF podcenjuje tudi Janez Simonič z Vinjega vrha 5, Jože Horvat in Franc Novina iz Brstovca, ki pravijo: »Čemu bili člani OF, ki nam nič ne da, saj lahko živimo brez nje in organizacija OF tako ne bo več niti pol leta obstajala...« Vsi trije pa uživajo agrarne

vinograde, ki so jih dobili po zaslugu naše revolucije in uničenja kapitalisti.

Vsem takim je pravila in pravi OF v Beli krajini, da se briško motijo v svojih ocenah. S svojim delom so pokazali, da jim je ljubša pot sovražnikov delovnega ljudstva, ki so se še vedno zmotili v svojem napovedovanju sprememb v naši državi. Motijo se tudi sedaj, kar jim bo pokazala že bližnja bodočnost. Vaški odbori OF pa naj poskrbijo, da bodo vrste Fronte takih sovražnikov čimprej očiščene.

Frontovci Novega mesta – vstopimo v delovne brigade!

Na nedavni skupni seji starega in novega Mestnega odbora OF Novega mesta so odborniki obravnavali tudi vprašanje prostovoljnega dela v I. 1952. Obširen načrt MLO o urejevanju komunalnih naprav v mestu, o ureditvi parka v Ragojemu logu, pomoč meščanov pri tlakovjanju ceste skozi mesto itd., vse to zahteva tudi letos še prav izdatne pomoči prostovoljcov. Lani začeto delo je treba nadaljevati in stopnjevati s še večjim delovnim potetom. Samo krediti in strokovni delavci ne bodo zmogli vsega. Treba bo pridnih rok članov Fronte in vseh meščanov, da bodo obsežni načrti do jenosti uresničeni.

Novost v letošnjih akcijah je oblika prostovoljnega dela. Stab za prostovoljno delo pri MO OF bo te dni začel vzpostavljati prostovoljne delovne bri-

gade, v katerih bo do 20 frontovcev. Član brigade lahko postane vsakdo brez ozira ali je član tega ali onega sindikata ali samo Fronte, katerega izmed mestnih terenov. Na čelu brigad bodo brigadirji, prevzemali bodo skupinske delovne zadolžitve in skrbeli, da bo brigadni duh preveval vse prosto voljce.

Dela je veliko, naloge, ki so pred nami, so pomembne. Pokažimo tudi letos dobro voljo in se lotimo obnavljanja in olješavanja mesta tako, kakor smo se ga lani pomladil! Uspeh ne bo izostal. V skupnosti je moč! Naše prostovoljno delo pa bo tudi letos dokaz vsem, ki ne verujejo v novo Jugoslavijo, da smo enotni, čvrsti in odločeni zgraditi vse, kar potrebujemo za nas in naše otroke!

Zaključek izobraževalnega tečaja v Novem mestu

Dobra dva in pol meseca so večkrat na teden dekleta iz mesta in v bližnje okolice na veseljju prihajala na prvi izobraževalni tečaj v novomeško osnovno šolo, ki je preteklo soboto zaključil svoje plodno delo.

Veliko se pridobile – to je priznalo od prve do zadnje: o hranoštvu, šivanju, ročiranj, šibuhjanju, lepen vedenjem serviranju, o vrtinarstvu in evnjenju, načinom gospodarstvu in družbenem planu ter o zdravstvu so čula toliko zanimivoga in novega od tovaršev M. Češarkove, Š. Moskonove, V. Čambove, P. Oliješa, J. Matije Tomšičeve in Grma, J. Zamiljena in Matije Tomšičeve iz bolnišnice, da tega same niso pričakovali, so 10. januarja imela prvi pouk. Poleg praktičnega pouka je predelal se vrsto gospodinjskih predavanj, spoznava nad 250 jedil, nova ročna dela, praktično serviranje, se stavo in vrednost vitaminov v hrani, nego dojenčka in prvo pomoč, pa še slovenščino in posebno higieno ter politična predavanja, ki so vključile tudi v kulturno-prosvetno delo.

Še soboto, 5. aprila so tečajnici v lesopokrašeni februarjevi osnovni šoli odprli razstavo hukarskih izdelkov ročnih del, serviranja itd. ponoldne ob petih pa so v polni dvorani nastopili s kratkim, lepo upravljenim kult, zabavnim sporedkom, na katerem so same pole, igrale in nastopale. Tabor Žarni Zora se je zahvalila ljudski oblasti za pomoč, ki jo je prvi izobraževalni tečaj

v Novem mestu užival, prav tako pa tudi organizaciji AFZ in Št. za kulturo in prosveto na OLO. Ta je govorila o pomenu blženja deklet iz mesta in vasi tovaršev Frančka Pungerčarja. Po izdržanem sporedku je sprogovorila še ena izmed tečajnic. Na pridružitvje je bila tudi tov. Angelka Ocepova, predsednica GO AFZ Slovenija, ki je pohvalila uspešni tečaj, prizadevanje tečajnikov in trud vzgojiteljev, ki so se res potrudili, da so nudili tečajnicam od vsega kar.

Z okusno in pestro pripravljenim večerjem, ki bi delala čast gostovanju hotelu v velikem mestu, so tečajnici pokazale gostom pridobljeni spretnosti v gospodinjstvu in serviranju, naravnost vzdolj vedenjem pa so potrdile, da so na tečaju veliko pridobile. Kratek, a važen sklep, ki je pravzaprav hkrati tudi želja vseh tistih, ki se zaradi posmanjkanja prostora letosnjega tečaja niso mogle udeležiti, pa je: v jeseni čimprej na novem tečaju!

Dolenjska primorskih bratom v nesreči

Za pomoč poškodovanemu po snegu na Tolminskem so poslali še:

Vaški odbor OF Češnjice pri Mirni pred 256 din; Krajevni odbor OF Smrjetna 1130 dinarjev; šola Dolenjske Toplice 1793 din; Krajevni odbor OF Zbure 1650 din.

Invalidsko podjetje slastčinarna – bife Novo mesto 10.000 din. Okrajski odbor Zvezne vojaških vojnih invalidov Novo mesto 15.768 dinarjev. (Od tega med drugimi Krajevni odbor ZVVI Brusnice 449 din, Krajevni odbor ZVVI Škocjan 5814 din.)

Invalidsko podjetje slastčinarna – bife Novo mesto 10.000 din. Okrajski odbor Zvezne vojaških vojnih invalidov Novo mesto 15.768 dinarjev. (Od tega med drugimi Krajevni odbor ZVVI Brusnice 449 din, Krajevni odbor ZVVI Škocjan 5814 din.)

Koliko imamo živine

Zvezni zavod za statistiko je objavil izid popisa živine, ki je bil zaključen letos 15. januarja. Do tedaj je bilo v vsej državi 1.095.695 konj, 4.804.302 govedi, 10.416.128 ovc, 3.953.596 svinj in 20.102.109 perutnine.

GROSISTIČNO PODJETJE

TELEFONI:

uprava 20-09, 51-09

računovodstvo 28-61

skladišče 29-21

POŠT. PREDAL 132

TEKSTIL Ljubljana – Pred škofijo 3

vas vabi k ogledu in nakupu pisanih in bogatih zalog vseh vrst tekstilnega blaga, konfekcije, trikotaže in pletenin

Ob zaključku letošnjih izobraževalnih tečajev

Vrsta dobro pripravljenih in obiskanih izobraževalnih tečajev skoraj v vsaki večji vasi na Dolenjskem v preteklih mesecih je potrdila, da si naši ljudje želijo splošne izobrazbe in da smo zimske mesece dobro izkoristili. Samo v novomeškem okraju je bilo 21 takih tečajev, obiskovalo pa jih je

nik dotičnega kraja in dokaz volje in prizadevnosti naših ljudi, da se kulturno dvignejo. Uspeh pa je bil največji tam, kjer je bilo sodelovanje šole, množičnih organizacij in ljudske oblasti najboljše.

Na Dolžu pod Gorjanci po vojni še niso imeli nobenega izobraževalnega tečaja. Letošnjo zimo pa so požrtvovale učiteljice pod vodstvom upraviteljice Marije Presen, ki je tudi vodila tečaj, skozi tri mesece vsako nedeljo celodnevno izobraževalje 29 mladih tovarišic v kuhrske umetnosti in drugih potrebnih stvareh. Še veliko več deklet je bilo prijavljeno, pa jih zaradi posmanjkanja prostora niso mogli sprejeti. Ob zaključku tečaja so 29. marca tečajnici z razstavo pokazale, kaj so se naučile. Na zaključek so povabilo tudi zastopnike JLA in predstavnike Okrajnega ljudskega odbora, ki so se vabilo radi odzvali. Zastopniki vojske so pripeljali s seboj tudi pomožno električno centralo in za več razstavljeni vso šolo. To je bil pravi praznik za Dolž. V okusno urejeni šolski sobi so tečajnice pogostile povabljence ter več kot sto domačih gostov.

V Št. Petru pri Novem mestu je tri mesece vsak teden po trikrat 32 tovarišic obiskovalo gospodinjski tečaj, ki ga je vodila tovarišica Florjančičeva. Enkrat na teden so imeli teoretične, dvakrat pa praktični pouk. Ob zaključku so v nedeljo 30. marca priredile razstavo, ki jo je obiskalo okrog 1000 ljudi, popoldne pa so imeli kulturno prireditev. Naučile so se tri igrice in zapele nekaj lepih pesmi. Prisrčno so se zahvalile predavateljem, voditeljici tečaja pa so pripravile darilo. Udeleženke tečaja so izjavile, da so se tako navadile skupnega dela, da jima kar hudo, ker je tečaja že konec.

V glavnem so bili tudi vsi tečajci zaključeni v marcu. povsod skoraj z razstavo, ki je pokazala uspeh tečajca, in s kulturno prireditvijo. Za večino teh prireditev trdimo, da je bil to obenam kulturni praznik.

V glavnem so bili tudi vsi tečajci zaključeni v marcu. povsod skoraj z razstavo, ki je pokazala uspeh tečajca, in s kulturno prireditvijo. Za večino teh prireditev trdimo, da je bil to obenam kulturni praznik.

Zadovoljne tečajnice iz Šmiljega pri Novem mestu pozdravljajo bralec Dolenjskega lista

Letošnji občni zbor Kmetijske zadruge v Dolenjih vasi je bil za marsikoga poučen: da tiste, ki si že resnica načrta načrta, da so se rado v zadrževali celo z istopnim izjavami – zvišanju deležev jim v hotelu v račun. Toda občni zbor jedokazal, da je v doljenjskih vendarje zmagal zdrav duh in da hočejo po poti napredka. Uvideli so, da je treba osteti nazadnjaštva, da more biti zadrgana le tedaj močna, če razpolaga z zadostnimi sredstvi. Zato so sklenili povečati zadeže na 500 din.

Ko so se ozrli na gospodarstvo zadruge v preteklem letu, so ugotovili, da zadruga na splošno ni slabša gospodarila. Bile so tudi

razne pomankljivosti, ki pa jih bodo v bodoče odpravili. V preteklem letu je imela zadrga 233.000 din čistega dobička. Investicije so znašale 190.700 din. Med letom so reorganizirali trgovsko mrežo, prodajo tobačka pa so uvedli po vsem trgu, poslovalnicah. Leta je zadrga odkupila lepe koltične gozdne zadeže in zdravilnih zadežev ter nekaj kmetijskih pridelkov. Vrednost pa je bila 2.287.818 din. Od tega so odkupili za 1.700.000 din sredstva zadruge, zadeže in zelje in gozdih sadežev, ki so jih ljudje pridno nabrali; zbrali so nad 6000 kg zelenjave, vsej v tem času v tečajnemu podjetju so bili najboljši v okraju.

V hranilnih vlogah je doljenjevaški hranilno-kreditni odsek med najboljšimi v okraju, saj znašajo njegove vloge 420.000 din. Zadrugom je bila danega posojila 191.000 din, kar predstavlja 40 % stanje hranilnih vlog.

Temeljito so se pogovorili tudi o bodočem delu in naših zadrugah. Kmetično gospodarstvo mora na hitrejšo pot razvoja in na predku. Zadruga se bo smršla vreti le okvirno, temveč se posvetiti drugim videnjam v proračunu: pospeševanju kmetijstva, dvignji kmetijske proizvodnje, treba bo nabaviti potrebne poljedelske stroje, več umetnih gnojil, poskrbeti za močna krmila za živilno, da bo vse mleka in krepak priraste. Važna je izbira dobrih semen. Med sklep, ki so jih sprejeli, je zlasti važen, da bodo poslužili delo vseh zadrževalcev, kar so posredovali v skupini, temveč se posvetiti drugim videnjam v proračunu: pospeševanju kmetijstva, dvignji kmetijske proizvodnje, treba bo nabaviti potrebne poljedelske stroje, več umetnih gnojil, poskrbeti za močna krmila za živilno, da bo vse mleka in krepak priraste. Važna je izbira dobrih semen. Med sklep, ki so jih sprejeli, je zlasti važen, da bodo poslužili delo vseh zadrževalcev, kar so posredovali v skupini, temveč se posvetiti drugim videnjam v proračunu: pospeševanju kmetijstva, dvignji kmetijske proizvodnje, treba bo nabaviti potrebne poljedelske stroje, več umetnih gnojil, poskrbeti za močna krmila za živilno, da bo vse mleka in krepak priraste. Važna je izbira dobrih semen. Med sklep, ki so jih sprejeli, je zlasti važen, da bodo poslužili delo vseh zadrževalcev, kar so posredovali v skupini, temveč se posvetiti drugim videnjam v proračunu: pospeševanju kmetijstva, dvignji kmetijske proizvodnje, treba bo nabaviti potrebne poljedelske stroje, več umetnih gnojil, poskrbeti za močna krmila za živilno, da bo vse mleka in krepak priraste. Važna je izbira dobrih semen. Med sklep, ki so jih sprejeli, je zlasti važen, da bodo poslužili delo vseh zadrževalcev, kar so posredovali v skupini, temveč se posvetiti drugim videnjam v proračunu: pospeševanju kmetijstva, dvignji kmetijske proizvodnje, treba bo nabaviti potrebne poljedelske stroje, več umetnih gnojil, poskrbeti za močna krmila za živilno, da bo vse mleka in krepak priraste. Važna je izbira dobrih semen. Med sklep, ki so jih sprejeli, je zlasti važen, da bodo poslužili delo vseh zadrževalcev, kar so posredovali v skupini, temveč se posvetiti drugim videnjam v proračunu: pospeševanju kmetijstva, dvignji kmetijske proizvodnje, treba bo nabaviti potrebne poljedelske stroje, več umetnih gnojil, poskrbeti za močna krmila za živilno, da bo vse mleka in krepak priraste. Važna je izbira dobrih semen. Med sklep, ki so jih sprejeli, je zlasti važen, da bodo poslužili delo vseh zadrževalcev, kar so posredovali v skupini, temveč se posvetiti drugim videnjam v proračunu: pospeševanju kmetijstva, dvignji kmetijske proizvodnje, treba bo nabaviti potrebne poljedelske stroje, več umetnih gnojil, poskrbeti za močna krmila za živilno, da bo vse mleka in krepak priraste. Važna je izbira dobrih semen. Med sklep, ki so jih

Ruperška čaravnica

Pred 256 leti so na Dolenjskem še zažigali „čaravnice“

Piše uro južnozahodno od Novega mesta je sredi gozdov nekdaj stal grad Ruperč vrh, ki ga je sezidal mehovski graščak Jože Ernest Paradaiser. Zidali so ga polnih šestnajst let. Ljubki gradič je postal žrevec druge svetovne vojne. Danes spominjajo nanj le še mrke razvaline sredi cvetočih poljan.

Ruperč vrh je bil naslednik nekdaj tako mogočnega Mehovega, ki je znani zlasti iz dobe kmečkih pustov. Gospoda se je kasneje preselila v dolino. Z njo je šla tudi njena oblast, ki je predstavljala v 17. in še v 18. stoletju silno »Mehovsko in ruperško gospodstvo«. Na Ruperč vrhu in na Mehovem je bilo graščinsko sodišče, ki mu je načeloval krvavi sodnik — Bannrichter. Taka krvava sodnija je imela neomejeno moč nad svojimi podložniki. Tudi Novo mesto je imelo svojega sodnika, ki je vsako leto enkrat slovesno objal vse do ur dolgo mestno mejo, toda ruperški in mehovski sodnik sta bila dosti večja gospoda od novomeškega.

Kot drugod po deželi, so v oni prosvetljeni dobi tudi v srcu Dolenjske pregantili čaravnice. To je bila pač najhujša zabloda one proslile dobe. Največ so trpele ženske. Po zavidljivih in škodoželnjih osumljena se je ubožica le stežka rešila, ostal pa ji je umazani pečat in živila je v stalni nevarnosti, da bo zaradi ljudske zlobe in neumnosti končala na gradi.

Leto dni po Valvasorjevi smrti je ruperško sodišče obtožilo 53-letno kmetico Nežo Jeršetko čaravnicu. Po dakovnem mučenju pa je priznala le to, da je pri gotovem času nabirala po polju roso in da je redila kače, s katerimi je sosedovim kravam in ovcam jemala mleko. Ker ji hujšega niso mogli dokazati, so jo izpustili. Dve leti kasneje sta jo dva ovaduha ponovno obtožila, da je čaravnica. Obtožnico je 11. aprila 1896. testavila mehovsko sodišče.

Neža Jeršetka, kakor jo nazivajo stari arhivi, je priznala, da je rojena v bližini Žužemberka, 55 let star, poročena, mati treh samskih otrok in kmetica, podložna baronu Prennerju.

Obožnice ni hotela priznati, zanikala je tudi tisto, kar je pred dvema letoma priznala na Ruperč vrhu. Mehovsko sodišče pa jo je na vse to oobsodilo takole: »Ker je že pred leti priznala, kar zdaj taj in ker je celo nameravala pobegniti, naj pride v mučilnico.«

12. aprila po desetih dopoldne so jo posadili na natezalnico in jo pustili na nej do dveh zjutraj, torej polnih šestnajst ur. Da se reši strašnih muk, je priznala vse, kar je sodišče zahtevalo od nje. Priznala je, da resnično tudi tisto, česar jo je obdolžil že justificirani tat Jakob Šupe. Dalje je izpovedala, da je pokojna kmetica, po domače »Bundra«, pred sedmimi leti in temu zapeljala in jo naučila, kako se pobira rosa in

kako se pomnoži oziroma odvzame živini mleko, za kar je uporabljaja kačo goža. Dala ji je čaravnisko mazilo, s katerim se je mazala in uganjala v crnjivju na križpotu blizu Ruperč vrha, o veliki noči pa na gori Šmerjaku. Tam so plesali. Bila je z njo tudi prijateljica Katarina Pirčeva.

Nato so vsi odplovili na Klek, kjer so pili vsakovrstno sladko in kislo vino ter prigrizovali bel, črn ali zelen kruh. Namesto s štrukljami so se mastili s konjskimi figami. Vse to so delali s pomočjo svojih peklenskih pripomočkov. Prejšnje leto se je udeležila take pojedine tudi Marina, Lovrétova žena, ki je načravila kasnejne pod bližnjim Ljubnem od sile veliko škode.

Na Kleku je bilo veselo. Vse je poskakovalo, norelo in plesalo, med njimi hudiči, ki so jih poznali le po velikih rožkih, sicer so bili bleblečeni kot kmetje. Tudi Nežka je imela med njimi ljubčka. Jakec mu je bilo ime. Zastaven možak, le zelo mrzel je bil po rokah, nogah in po vsem životu.

Končno je leglo vse k počitku. Tudi Nežka se je spravila s svojim ljubčkom na ležišče. On ji je obljubjal denar in blago, ona pa mu je zapisala telo in po smrti še dušo. Da se je veliki gneči ne bi zgrešila. Da je zapeljivec zarasil pod levo ramo črno znamenje in ji naročil, naj pride na vsak sveti večer tja. Bila je kasneje še trikrat tam in je svojega ljubčka zelo priklenila nase.

Mučena obtoženka je izdala tudi recet čaravninskega mazila. To delajo ob treh različnih časih: na veliki četrtek, na binkošči nedeljo in ob sobotah zvezre. Vedno pa na Kleku. Vsakikrat pridenejo mazilo tudi človeško srce in mast. Prej omenjena »Bundra« je polletno deklece ponoči prerezala z no-

žem ter mu odvzela srček in mast, kar je porabila za mazilo. V izbo je splavala skozi okno. Pri izdelovanju čaravninskega mazila uporabljajo tudi hostijo, ki jo je obtoženka prejela nekoč pri frančiškanih v Novem mestu, jo zavila v rutico in jo štiri leta hranila v skatli. Tudi za točo je povedala, da jo delajo iz kvatrnegata pepela, peska in jutrije rose.

13. aprila je bila pred vsem sodnim dvorom še enkrat vprašana, če je v mučilnici izpovedala resnico, kar je nesrečno žensko bitje seveda potrdilo. Kaj pa ji je tudi preostalo? Smrti je bila zapisana, to je vedela, čemu si se večati in daljšati muke!

Cez tri dni je bila sojena in obsojena »po božjih v cesarskih postavah zaradi čaravnštva, s čimer se je pregrešila zoper božjo in cerkveno zapoved, ker je zatajila pravo vero, visoki sodni dvor zasmehljivo omalovajevala, častila živega vraga in se z njim večkrat spečala. V svarilo in opomin drugim se ji na morišču zadrgne vrv okoli vrata in se jo zadavi, njeni truplo pa se vrže na grmado in upepelji. To se je zgodilo še isti dan, 16. aprila 1896. leta ne daleč od ruperškega gradu.

Obsodba nosi črin žig, pritisnjeno na mehovskem gospodstvu. Podpisana je: Dr. Johann Gochehar (Janez Kočvar) kot rimsko-katoliškega Veličanstva krvavi sodnik v vojvodini Kranjski (als römisches-kaiserl. Majestät Bann-Richter in Herzogtum Krain, m. p.) l. r.

Kakšnim »prosvetljenim glavam« je bilo naše ubogo ljudstvo na milost in nemilost izročeno še pred četrtočetjem! Pomilovalno zremo sedaj na one čase, ki pa so bili za našega preprostega človeka vse prej kot lepi.

Viktor Pirnat

Mike iz Belokrajne priopoveda...

Znate, vale po naški bi Vam zaufal, kak sem fčera otišal v mesto f posete k tistemu kumeki, kaj nas f novine devljejo i se s tistih, kojim pisaje f dolenskom listi ni praf, fčasi takaj i našpotajo. Dakaj, meni je fsc praf, ja si je tistih grošef nisan omastil brade i omocičl brkof, za koje neke ludi i še sa glava boli. Kumek od dolenskoga lista so mi pokazali nekakošno pisaje nekšega kumeka is nekovega sela kod Lahinje. A kaj bi vam priopovedal? Vale sami stejte, kaj je pisal, boste konči seznavi, kakove prge živido kod nas.

*Vale mi pošlite otres ot tistoga dospisnika, koji je napisal f dolenskom listi broj trenajst is popotne malhe o našem selu, zakaj fse tiste stvari so ne istina. Vale da mi pošlete, zakaj hočmo ga tožiti ali na Gavgenhribu vesiti...«

Znate, koga sam rekel kumek vredniki? »Note, hitite tisto pisajo f koš. Mi f Belokrajni praf znamo, kak je le tata kumek, koji se sa jadi, navejal vodico f sod, kadi je bilo vino. Dakaj, bil je žezen grošef, pa so mu žejo fgasnoli v aresti. Znate, naši ludi na oblasti ne verjamajo f Isusov čudež. No mu pišite, najako lepo stisne čubico in muški, zakaj ludi jako dosti govorido o njegovem čudeži, kak je ka Isus f Kanagallej mešal vino i vodo...«

Pole so me kumek fpravljivali, ak znam, kadi živi f Belokrajni nekakošna vučiteljka, koja pošlite pakete preloškome popi, koji sedi f luknji. »A recte mi, kak se je tak pop začepil f luknjo?« sam f momenti htel fpravšati, a vale se vujdril po čelu, zakaj sam se domislil, kaj sam o tom popi štel f novinah, kak je taj pop zmeteni spotal ludi i vernike f cerkvi. Kadi živi ta vučiteljka, toga je kumeku nisan htel zaufati. Naj kumek od dolenskoga lista iše sami fpravljivo po fseh po-

štah f Belokrajni, pa bodo seznavi. A kaj se popa s Preloke tiče, bogme, zahrani se bo! Nič kako se bo f luknji kak jazbac fdebelil, ak bo jako dosti takovih vučiteljk f Belokrajni. Ja, bome, mislim, ak je kadi takova vučiteljka, naj lepo voga našo oblast, zakaj fse stozine že dugo je kaj ne vodijo konči samo f Rim. Iše to mislim, ka bi bilo bolje, da bi vučiteljka, koja ne zna, da ne lepo militi se s popih, koji so f luknji, lepo zaboravila na lumer tiste hiže, kaf se pop sedi i se smišljava na grehote svoje.

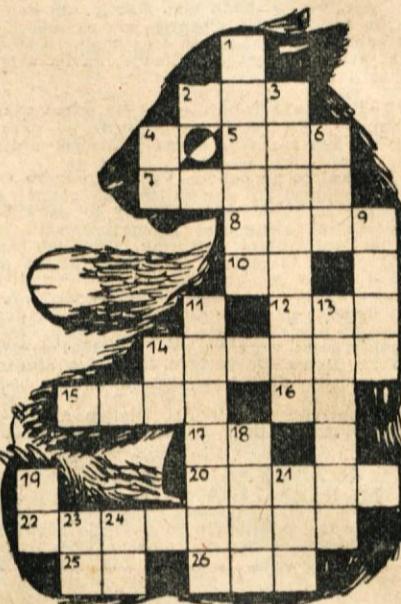
Pole so mi kumek od novin stisnili roko, pole pa sam otišal nezi f Belokrajno i zapopeval si tisto narodno: »Mike v mesto — Mike iz mesta ...«

Kada bom moral drugoč pojt f mesto, bom k speti išel f posete k kumeki od dolenskoga lista i jim iše kaj zaufal.

Sa pa se dobro imejte! Pozdraf je srca!

Mike is Belokrajne

Križanka „MEDVEDEK“

DOLENJSKI PIONIR

Pionirji „Toneta Tomšiča“ s Črešnjevcem pišejo

Dragi Dolenjski list!

Naj se tudi mi, pionirji šole Črešnjevec v Beli krajini oglasimo, da ne bi kdo misil, da spimo!

Naš odred nosi ime Toneta Tomšiča. To ime imamo že odkar smo se v šoli učili o našem junaku, heroju in talcu tovaršu Tonetu Tomšiču. — Kaj delamo pionirji na Črešnjevcu? Dela je veliko; da pa so uspehi večji, delamo v skupnosti in soglasju. Pred šolo smo uredili gredice. Vse smo prekopali in zasadili z rožami. Radi beremo knjige iz šolske in ljudske knjižnice. Radi se učimo, samo 3. razred se bolj slabu uči. Res je tudi, da nekateri starši preveč slišijo nas otroke z raznimi domaćimi deli. Zato je tudi uspeh pri nekaterih

bolj slab. Dobra volja pa nas je privedla do sklepa, da bo odslej naša prva naloga — učenje. Zato učimo v krožku boljši pionirji tiste, ki imajo slabe uspehe. Posebno v računstvu si pomagamo. Pripravljamo igrico, s katero bomo razveselili starše ob koncu šolskega leta. Deklice izdelujejo škatle in jih

preoblečajo s svilo, izdelovati pa bodo začele tudi košarice. Mi dečki pa bomo zdaj pisali jačjka po stari belokranjski navadni.

Tu smo našeli samo del naših opravkov. Upamo, da se bomo še oglašili.

Lepo Te pozdravljajo vsi pionirji in pionirke šole Črešnjevec!

Zani Skrinjar, 4. razred

Cic bani in pionirji, v kratkem izide nova številka Cicibana!

Zvedeli boste, kaj se je zgodilo fašističnemu oficirju, ki mu je hrabri Michel nastavil past, ker je kradel jačja njegove kokoške! O mali, neumni, domišljali belli miški boste slišali, ki jo je ujet starci Muc. Pa o jančku, ki je s svojo bistromnostjo prevaril šakala, jastreba, orla in še druge ptice in zveri, ki so ga hotele požreti. Janček pa jim je srečno ušel! Štrukelj Mukelj pa vam bo gotovo najbolj všeč. Dobil je od teče pisce, ki se je skril vognjišče... Kaj se je zgodilo z ognjiščem, kaj z krvaticami, ki so vodo popile in kaj z lovci, ki so ptičke postrelili?

Berite 7. številko Cicibana, pa boste zvedeli, kako so mariborski otroci tekmovali za Prešernov praznik; skupina Avijon je premagala skupino Polž. Ves Ciciban je poslikan z najlepšimi, pisanimi slikami, ki bodo vašim mlajšim bratcem in sestricam, ki se ne znajo brati, še prav posebno všeč.

Naročite se na Cicibana v šoli! Celotna naročina stane 135 din. posamezna številka pa 15 din. Lahko pa kupite posamezno številko tudi v knjigarnah, kjer stane 20 din.

ANEKDOTA

Ker se na mnogih sejah o mirovni pogodbi z Italijo delegati niso mogli zediniti, kaj naj bi šla meja med Italijo in Jugoslavijo, je ameriški delegat predlagal, naj bi Jugoslavija in Italija postavili na mejo vsaka po eno divizijsko boste brali, kako je pridrl iz čebulice na dan in pozdravil zeleno pomešan. Rešili boste križanke in uganili ugank, seveda če ste kaj bistrih glav! Ce zname peti, boste zapeli pesmico o prvem aprilu. V Cicibanovem kotičku

pa boste zvedeli, kako so mariborski otroci tekmovali za Prešernov praznik;

številka Avijon je premagala skupino Polž. Ves Ciciban je poslikan z najlepšimi, pisanimi slikami, ki bodo vašim mlajšim bratcem in sestricam, ki se ne znajo brati, še prav posebno všeč.

Nato je na Cicibana v šoli! Celotna naročina stane 135 din. posamezna številka pa 15 din. Lahko pa kupite posamezno številko tudi v knjigarnah, kjer stane 20 din.

OPRAVLJIVKA NA DELU

Veste, gospa Korenčkova, tisti fini gospod, ki je stanoval pri Jesihovih, bo poročil domačo hčerkko — tisto hubno, razvajeno in razuzano dekleino.«

»Gospa Makaronekova, to pa že ni res! Tisti gospod se je že zdavnaj presebil!«

»Kaj pravite? Tak lopov! Kako je mogel pustiti ubogo dekleico, nedolžno stvarco, tako nesramno na cedilu!«

BOGAT PRIDELEK IN UREJENO GOSPODARSTVO

si lahko pridobite z raznim kmetijskim reproducjskim

materialom, ki vam ga nudi

Kmetijska zadružna v Nouem mestu

Na zalogi ima vedno razna umetna gnojila, škropiva, galico, žveplo, cepilno smolo, semešna — tečna krmila, klajno apno, mlekarko, živinsko sol — kmetijske stroje, slamoreznicne, sejalnike, pluge, kopalnike, brane, brzoparilnike in razno orodje. Postreženi boste tudi s pravim trboveljskim cementom, betonskim železom in ostalim gradbenim materialom. — Poslužite se ugodne prilike, oglejte si naše zaloge! — Ponudite nam v nakup svoje pridelke in zdravilna zelišča!

O nervoznih otrocih in postopanju z njimi
(Nadaljevanje)

Ce hočemo nervozo pri otrocih odpraviti je treba seveda vedeti, kaj jo povzroča. Vsi prav dobro vemo, da otroci dedujejo te ali one telesne posebnosti in duševna svojstva po starših. Ali dedujejo tudi nervoznost? Kajpa jo dedujejo s tem, da dedujejo občutljiv živčni sistem. Hočem reči, da je treba takemu otroku veliko manj kot zdravemu — pa bo nervozno. Seveda pa lahko tudi popolnoma zdrav otrok postane nervoz, ker je otrokovo živčevje silno občutljivo za vse kvarne vplive.

Nervoso pogosto povzročajo tudi otroške bolezni (davica, ošpice, griža). Te in druge bolezni namreč več ali manj časa dražijo živčni sistemi ter ga slabijo. Na živčevje kajpak tudi slabo vpliva nemir v otrokovem okolju (močno, neprestano rotovanje na ulici, močno igranje radija, kričanje v stanovanju, močan strah, nezdravo stanovanje). Tudi neurejena prehrana, mamilna (alkohol, nikotin,